

SLOVENSKI NAROD

Članja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 pešt 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inzerati peti vrsta 4 D; novice, poslane, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davke posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravišče: Knjižna ulica št. 5, prilije. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knjižna ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poslana plačana v gotovini.

Ljubljanska statistika

Na drugi strani objavljamo zanimive statistične podatke, ki jih je sestavil o zdravstvenih in deloma tudi socialnih razmerah ljubljanskega prebivalstva fizikar mestnega magistrata. Statistika ni povsem zadovoljiva, ne utemeljuje pa tudi prevelikega pesimizma. Odsev je današnjih socialnih in gospodarskih razmer in kaže tendenco k zbolšanju, za katero so dani vsi pogoji.

Se vedno je i med ljubljancem samim. Se bolj pa med izvenljubljanstvom občinstvom razširjeno mnenje, da je Ljubljana zelo nezdrava. Sklicujejo se pred vsem na barje, na našo prosluto meglo, ki baje tekneje z londonsko, pa tudi na naše netakovane ulice z blatom in prašom. Objektive številke govore drugače. Pričajo nam, da je umrljivost v Ljubljani izredno majhna, mnogo manjša kakor v drugih mestih, čeprav nima nima njele, imajo lepo tlakovane ulice in cele serije modernih higijenskih institucij. Le malo je mest v Evropi, ki bi izkazovala manjšo številko umrljivosti, v Jugoslaviji pa je Ljubljana med večjimi naselbinami sploh na prvem mestu.

Manj zadovoljiv je odstotek žrtve. Ki jih še vedno zahteva med našim prebivalstvom strašna morilka tuberkuloza. Vsek sedmji ljubljancem umre na njej. Ta številka je grozna, ako pomislimo, da je jetika ozdravljiva, da se je treba samo pravčasno in pravilno boriti proti njej. Ogromno dela čaka na tem polju naša javnost, državne in mestne oblasti, a tudi posameznike. Res je, da mnogo krivde leži na današnji obupni socialnih in gospodarskih razmerah. Slabe plače in celo brezposelnost onemogočajo zadostno in zdravo prehrano, da o smotrenem zdravstvenem niti ne govorimo; nezdružena, prenatrpana, vlažna stanovanja slabo telesno in dušno odpornost, da imajo tuberkulozo, bacili lahko delo. Ako pa posvetimo te nevarnosti več pažnje, jo lahko zelo omejimo in s tem se bolj zmanjšamo tveganje jetike. Koliko ljudi pobere danes jetika v najboljših letih, ko bi lahko še živeli in delali in povečali številke krepkih starčkov, ki so najboljši dokaz za dobre zdravstvene razmere vsakega kraja. Mnogo hvaležnega dela čaka v tem pogledu občino in bodočo oblastno samoupravo! Najmanj pa, kar moramo nujno zahtevati od države, je, da tvori v Ljubljani brezplačni dispensar za tuberkulozne, ker je brez dvoma, da podležijo mnogo bolnikov tej bolezni samo zato, ker jih veliki stroški za zdravilna ovirajo, da bi si pravčasno poskušali njegove pomoči.

V zvezi s tem vprašanjem proti tuberkulozne borbe je vprašanje alkoholičizma. Ta del objavljene statistike je še bolj žalosten od onega, ki govori o razsajanju jetike. Nad tri milijone litrov vina je lani popila Ljubljana. Ako odštejemo otroke, pride na vsakega ljubljancina 100 litrov na leto. Koliko bi bilo manj bede, koliko manj bolezni, koliko manj rodbinskih tragedij, ako bi se posrečilo to število znižati! In kaj vse bi se dalo s prihrankom denarjem storiti! Koliko jetičnih rešiti predčasne smrti!

Poglavje zase tvori število porodov. Samo na sebi je zadovoljivo in ne kaže tendence padanja. K razmišljanju pa sili razmerje med zakonskimi in nezakonskimi otroci: na štiri zakonske pride en nezakonski otrok. Kaj je z njimi? Kako so preskrbljeni? Važni vprašanja za socialne in karitativne organizacije.

Za statistika ne navaja spolnih bolezni, ker njih prijava ni obvezna. Ne smemo pa si delati iluzij. Tudi v tem oziru je treba še resne skrbi, saj ne spodbujajo manj zdravja našega prebivalstva kakor tuberkuloza.

Mnogo dela še čaka na vseh teh poljih ljubljanske občine. Radi ji priznamo, da je storila mnogo, mnogo. V zornu kanalizacija, vodovod z zdravno pitno vodo, v zadnjem času sistematično tlakovanje prometnih ulic — vse to je največje pomogo, da je Ljubljana razmeroma tako zdrava in čisto mesto. Nadaljevati je treba v tej smeri, posvetiti čim več ljubezni in skrbi socialni in zdravstveni skrbi, pa bodo ljubljancem lahko še bolj ponosni na svoje mesto.

Vstop Nemčije v Zvezo narodov

— Berlin, 9. februarja. Državna vlada je v svoji večeršnji seji soglasno sklenila, da odpošlje posebno noto, v kateri napoveduje vstop Nemčije v Zvezo narodov. Noto bo dno zvečer izročena zastavniemu velešil, na kar bo tudi objavljena v javnosti.

Kratka odgoditev izbruha vladne krize

Radikali bodo pozvali Stepana Radića na odgovor. — Vzroki krize. — Pred novo plemensko borbo. — Ogorčenje davidovičevcev nad drjem. Korošcem.

— Beograd, 9. februarja. Včeraj ob 17. se je vršila seja radikalnega poslanskega kluba, na kateri so razpravljali tudi o političnem položaju. Z ozirom na to, da je imel tekom včerajšnjega dne ministrijski predsednik Pašić več konference z radikalnimi prvaki, sodijo politični krogi, da je položaj zelo resen in da so mogoči razni zapletljaji. Včeraj se je v političnih krogih že govorilo, da bo Pašić tekom dneva podal ostavko vlade. Vest se je izkazala za prezgodnjo, ker hoče Pašić počakati na povratek Stepana Radića in po razgovoru z njim podvzeti potrebne korake za razčiščenje zamotanega političnega položaja. V vodstvu radikalne stranke se mnogo razpravlja o tem, kakšno stališče naj zavzamejo radikali napram radičevcem. Mnogi radikali zastopajo stališče, naj se počaka na sklepe Radičevega poslanskega kluba, ki bo imel svojo sejo takoj po povratku Stepana Radića v Beograd. Radičevski krogi delajo z vso paro na to, da bi dosegli od radikalov gotovo koncesije z ozirom na zamenjavo občinskih komisarjev, raznih vodilnih oseb v državni upravi, kakor tudi v drugih vprašanjih. Na drugi strani pa izjavljajo radikali, da bodo zahtevali od St. Radića, naj ne demantira samo svojih izjav, v Bosni in Dalmaciji, ampak tudi poda gotovo jamstvo za neželjeno nevarno delo vladne koalicije. Baje so tozadevni predlogi že formulirani.

— Beograd, 9. februarja. Nastop vladne krize se pričakuje v najkrajšem času. Vzrok so izjave Stepana Radića na njegovem potovanju po Bosni in Dalmaciji, ki niso v nobenem skladu z odgovornostjo aktivnega ministra, najmanj pa je primeren način, kakor se Stepan Radić izraža o kralju. — Pravi vzroki vladne krize so še mnogo globlji. Na eni strani je Radić izjavljal s svojimi govori in s svojo agitacijo sum, da noče spopolniti hrvaško-srbskega sporazuma in da mu je predvsem na tem, da ustvari protisrbsko fronto ter vnovič oživi plemensko borbo. Ta sum potrjujejo tudi govori čini Stepana Radića, ki preganja kot prosvetni minister profesorje in učitelje, vdane unitaristični državi in narodni ideji, med njimi celo take, ki niso strankarsko organizirani in ki imajo samo to krivdo, da se čutijo Jugoslovane in da odhajajo mla-

dino v jugoslovanskem duhu. Radikalni politični krogi trdijo, da dokazuje Radić s svojim postopanjem pomanjkanje čute odgovornosti kot kraljevski in državni minister. Kazen tega se Stepan Radić oddaljuje s svojim postopanjem tudi od stališča, na katerega se je postavil, ko je stopil s svojo stranko v vlado.

Stepan Radić izjavi nevarnost, da se na novo pojavi plemenska borba v poostreni obliki med srbsko in protisrbsko fronto. Zato prevladuje v radikalnih krogih mnenje, da je treba gosp. Radića odstraniti z vlade.

Kdaj bo nastala formalna kriza vlade, trenutno še ni gotovo. Vsekakor je odvisna cela stvar od direktnih razgovorov med Pašićem in Radićem.

Govor dr. Korošca na včerajšnji seji skupščine je napravil zelo slab vtis v vseh parlamentarnih krogih. Vse stranke povdarjajo, da je po tem govoru jasno, da ne obstoja več opozicijski blok. Na eni strani se naglašja, da pomeni dr. Korošec govor postavljanje pogojev napram radikalom za slučaj vstopa klerikalcev v vlado, na drugi strani pa se povdarja, da pomenjajo Koroščeve izjave pripravljanje terena za sodelovanje z Radićem v opoziciji, ako bi Radić izstopil iz vlade.

V političnih krogih tudi naglašajo, da je hotel dr. Korošec s svojim govorom očividno vzbuditi pozornost vlade za vsak slučaj, češ da morejo radikali računati nanj in njegovo stranko, ker opozicijski blok ne obstoji več. Trdi se tudi, da je hotel dr. Korošec povzročiti zmešnjavo med pristajši opozicijskih strank in s tem poslabšati položaj opozicije. Nad dr. Korošcem so razočarani zlasti davidovičevci, ki naglašajo, da bi dr. Korošcu ne bilo treba povdarjati, da opozicijski blok ne obstoji več, kar sta dobro vedela opozicija kakor tudi vlada, medtem ko javnosti to ni bilo znano. Davidovičevci naglašajo, da so vedno lojalno podpirali vse stranke, s katerimi so bili v zvezi. Po dr. Koroščevem govoru smatrajo pristajši Davidovičevci stranke, da je vsako nadaljnje sodelovanje z dr. Korošcem v opoziciji nemogoče. Prav pa je, da je dr. Korošec pokazal svojo barvo, ker se morejo odslej vršiti razgovori med opozicijskimi strankami samo na pozitivni podlagi.

Medsebojne obtožbe radikalov in radičevcev

Dr. Laza Marković obsoja vladno delo. — Radić ni dovolj razsoden. — Radičevci dolže radikale da ne izvajajo politike sporazuma.

— Beograd, 9. februarja. V političnih krogih se smatra kot zelo važen dogodek včerajšnja popoldanska avdiencia ministra dr. Nikića na dvoru, zlasti zaradi tega, ker je bil dr. Nikić pred njim pri ministrijskem predsedniku Pašiću. Razvoj tega je bil pri Pašiću tudi ministru Miša Trifunović. Pred njim je dr. Nikić odšel k Pašiću, je dalje časa konfiral tudi z dr. Mačkicom. V poučenih vladnih krogih se je slišalo naglašalo, da kriza vlade ne bo nastopila pred četrtkom. Povratek Stepana Radića pričakujejo v Beogradu jutri, v sredo.

Veliko pozornost je vzbudila seja radikalnega poslanskega kluba, ki se je vršila sredi. Tej seji se pripisuje poseben pomen zlasti zaradi tega, ker je dr. Laza Marković na najostrejši način kritikal vladno delo pri sestavi proračuna, nato pa zelo neugodno ocenil vse notranji in zunanji politični položaj ter odkrito obsodil tudi delo posameznih ministrov. Na seji sta govorila tudi ministri Uzunović in Alžbeto Gluščić. V vrstah radikalnih poslancev se opaža velika vznemirjenost. Vsi brez razlike se izjavljajo proti Radiću in naglašajo, da Radić ni zadosti razsoden in da vlada, v kateri je Stepan Radić, ne more imeti napram inozemstvu dovolj avtoritete.

V splošnem se radikalni poslanci izjavljajo proti osebni Stepanu Radiću, vendar pa za sodelovanje s hrvaškim seliaškim klubom. Med radičevci vlada velika politost, in mnogi med njim so mnenja, da Radičeve izjave niso srečne in da so plod izvenparlamentarnih krogov, ki hočejo ustvariti položaj za volitve. Med radičevci se opaža razcepljenost v tem, da eni obsojajo svojo vladitvijo, drugi pa ga zagovarjajo. Nekateri radičevci trdijo, da Radičeve izjave niso tako strašne in da postajajo take samo vsled intrig in pa vsled novinskih poročil, ki navajajo samo posameznosti iz ce-

lote. Nadalje trdijo radičevci, da radikali niso ničesar storili za poglabitev sporazuma in da so samo oni tisti faktor, ki omogoča radikalno vlado. Pritožujejo se, da radikali niso sprejeli nobene njihove zahteve glede sprememb v državni upravi. Radikali streme za ustvaritvijo nekakšnega homogenega radikalnega kabineta, ki bi ga naj podpirali radičevci samo s svojimi glasovi. Nadalje trdijo, da so radikali ravno tako krivi, ako je že kriv Stepan Radić, ker niso znali presoditi objektivnega položaja in voditi tako politiko, kakršna je bila dogovorjena v protokolu sporazuma.

V ostali opoziciji se opaža splošno nerazpoloženje tako proti Stepanu Radiću kakor proti radikalom. Davidovičevci naglašajo, da je položaj zopet v rokah kralja, da bo neizogibna kriza zaradi tega rešena zadovoljivo.

Opozicija računa tudi z možnostjo, da se umakne iz vlade Stepan Radić, kakor tudi Nikola Pašić. Pojavljajo se tudi verzije o ponovnem zblizanju med davidovičevci in samostojnimi demokrati.

Profesorji proti Radiću

— Beograd, 9. februarja. Glavni odbor profesorskega združenja je imel sejo, na kateri je protestiral proti postopanju prosvetnega ministra Stepana Radića v Bosni in Dalmaciji, predvsem pa proti odstavitvi ravnatelja učiteljskega. Gjorgjević v Dubrovniku. Glavni odbor profesorskega združenja je soglasno sklenil, da v posebni spomenici zavzame proti Radičevemu postopanju najenergičnejše stališče in odposlje to spomenico vladi in Narodni skupščini ter jo objavi tudi v javnosti. V najkrajšem času se bo vršilo tudi javno protestno zborovanje vseh profesorjev.

Današnja seja Narodne skupščine

Kako je dr. Korošec poveljeval radikalno stranko. — Radikali proti klerikalnim federalistom.

— Beograd, 9. februarja. Seja Narodne skupščine se je pričela ob 9. dopoldne. Po odobrenju zapisnika je govoril posl. Smodej, ki je napadal vlado radi njene nedelavnosti v parlamentu. Navajal je velike težkoče poslancev, ako hočejo kontrolirati delo vlade, in trdil, da so ministri obdani z orožniki in se sploh ne more priti do njih. Obširno je govoril o krizi industrije ter splošnega narodnega gospodarstva, kakor tudi o prevelikih davčnih bremenih.

Za njim je govoril posl. Miljutin Dragović (rad.), ki je v glavnem odgovarjal na izvajanja dr. Korošca in posl. Smodeja. Posl. Dragović je poveljeval zasluge Srbov za državo ter naglašati, v kako težkih razmerah živi srbski seljak, ker posledice vojne še niso poravnane. Priporočal je klerikalcem, naj ne razgrebavajo starih ran, ker morejo povzročiti zlo. Klerikalci sedaj grde radikale, ko pa so bili z njimi v vladi, je Korošec imel na nekem banketu zdravico, v kateri je poveljeval radikalno stranko kot vodilno stranko, okoli katere se morajo zbirati vsi. Dr. Korošec je takrat dejal, da so vse ostale stranke deca, ki bi se imela zbrati okoli radikalne stranke v korist naroda. Govornik je napadal klerikalce radi njihovega fe-

deralističnega in avtonomističnega programa ter poudarjal, da do uresničenja tega programa nikdar ne bo prišlo, dokler bo živela še kralj Srb. Nadalje je očitati Stepanu Radiću, da hoče ustvariti razredno in plemensko stranko in je naglašal, da je ves naš narod kmetski in da je med Srbi samo gospoda, ki je izšla iz opank.

Med Dragovičevim govorom je došlo do množičnih medkliccev. Posl. Dragović je med drugim dejal: »To državo smo uspravili mi na Kajmakčalani. Poslanec Valerijan Pribičević je zaklical: »Koliko vas je pa bilo Kajmakčalanu radikalov? Vsega skupaj pet!« Pri tem mu je pokazal pet prstov. Posl. Dragović je nadalje napadal Ljubo Davidovića, češ da je v svojo politiko podpiral protidržavne elemente in jim omogočil, da so dvignili glavo. Napadal je tudi posl. Agatonovića radi njegove agitacije.

Po osebnih pojasnitvah posl. Agatonovića in Riste Jojića je bila seja zaključena ter napovedana prihodnja za jutri ob 9. dopoldne. Na jutrišnji seji bo govoril Svetozar Pribičević, čigar nastop se pričakuje z velikim zanimanjem v vseh političnih krogih.

Radikalni neuspehi pri snovanju nove večine

Vse opozicijske stranke proti sodelovanju z radikali. — Davidovičevci zahtevajo izstop Pašića iz vlade. — Razbitje ožjega opozicijskega bloka.

— Beograd, 9. februarja. Danes ni bilo nobenih dogovorov, ki bi prinesli več jasnosti v razčiščenje političnega položaja. Za jutri se pričakuje povratek Stepana Radića, s čimer bo dana prilika, da se razjasni razmerje med radikali in radičevci. Kriza vlade povzroča radikalom mnogo skrbi, ker ne morejo najti nobenega nadomestila za Stepana Radića in njegovo stranko. Njihovo t. p. na levo in desno je ostalo doslej brez pozitivnega uspeha, ker ni nobena stranka pripravljena podpreti radikalov v sedanjih političnih razmerah.

Davidovičeva skupina bi pristala na to, da podpre radikale pri glasovanju za drž. proračun, vendar pa zahteva za ta slučaj, da Pašić ne sme biti več v novi vladi. Kakor se zdi, radikalom tudi ni uspelo, da bi pridobili zase del radičevcev za glasovanje za proračun brez Radića.

Najnovejši dogodek današnjega dne je razpad ožjega opozicijskega bloka Davidovića, dr. Korošca in dr. Spaha. S svojim včerajšnjim separatističnim govorom je dr. Korošec presekala poslednje prijateljske zveze z Davidovičevci in muslimansko stranko ter razbil tako ožji opozicijski blok, ki je itak obstojal samo še na videz.

Konferenca Male antante

Avdiencia dr. Ninčića pri kralju.

— Beograd, 9. februarja. Sredi je bil dr. Ninčić v daljši avdienci na dvoru radi konference Male antante, ki se jutri začne v Temišvaru. Dr. Ninčić potuje danes v spremstvu dr. Erhatia, dr. Vučkovića, Antia in večjega števila novinarjev v Temišvar. Z njim potuje tudi češkoslovaški poslanik g. Šeba ki bo posloval na konferenci kot ekspert.

ČRNOGORSKI DIJAKI PROTI JOVANU PLAMENCU

— Beograd, 9. februarja. V nedeljo 14. t. m. bodo na vseučilišču v Beogradu vsi črnogorski študenti brez razlike strank imeli protestno zborovanje proti postopanju vlade z bivšim črnogorskim ministrom Plamencom. Zahtevali bodo, da se pomilostijo vsi oni, ki so bili obojeni za dela, ki jih je aranžiral Plamenec.

DR. STOJADINOVIĆ DEMANTIRA VESTI O NEUSPEHIH V PARIZU

— Beograd, 9. februarja. Iz Washingtona poročajo, da je dr. Stojadinović demantiral v »Ameriški Svobodi« v Pittsburghu vesti beograjskih listov, da bi vodil kakršnakoli pogajanja s francosko vlado v Parizu o naših vojnih dolgovih. Za ta pogajanja še ni prišel moment, ker niti Francija, niti naša država še ni uredila svojih vojnih dolgov v Ameriki. Zato so popolnoma izmislijene vesti o neuspehih te misije. V Parizu je dr. Stojadinović samo zasiljal želje

francoskih imenikov obveznic predvojnih posojil in njihove zahteve predložiti vladi, ker ni imel pooblaščenosti sklepati kakršnekoli sporazum glede predvojnih dolgov.

POLJSKA IN ZVEZA NARODOV

— London, 9. februarja. Tčera je francoski poslanik imel razgovor z Chamberlainom, s katerim je razpravljala o novonastalem položaju z ozirom na zadnji Musolinijev govor v italijanskem parlamentu ter o težkočah v Zvezi narodov radi zahieve Poljske, naj se jo sprejme kot stalno članico v svet Zveze narodov. Diplomatski strojniki »Daily Maila« poročajo, da so angleški službeni krogi resno v skrbeh radi napetosti med Italijo in Nemčijo, ki se je pojavila neposredno pred vstopom v Zvezo narodov.

VELIK MRAZ V ŠVEDSKI

— Stockholm, 9. febr. V severni Švedski je nastal hud mraz. V okolici kraja Bitesa je 60° C pod ničlo.

Borzna poročila

Ljubljanska borza.

Pomrčb mnogo, povprečevanja mala.

ZITNI TRG.

Ponudbe in povpraševanje srednje. — Prodanih 2 vag. času prim. suhe, zdrave koruze 100 Postojna 160 Din in 1 vag. fev. slav. postaja 120 Din.

2½% drž. renta za vojno škodo 379, 289; 7% invest. pos. iz l. 1921 76, 78; Celjska posojilnica d. d. 200, 204; Ljubljanska kreditna banka 200, —; Merkantila banka 100, 102; Kreditni zavod 175, 185; Slavonska banka 50, —; Strojne tovarne in livarne —, 125; Zdržene papirnice 110, —; Stavbena družba d. d. Ljubljana 90, 100; Šesir d. d. 115, 120; 4½% kom. zad. drž. bke 20, 22; 4½% zast. l. kr. drž. bke 20, 22.

Zagrebačka borza

Dne 9. februarja. — Sprejeto ob 13.

Devize. Curih 10.9375—10.9775, Praha 163.22—169.22, Pariz 210—212, Newyork 56.70—57, London 276.18—277.38, Trst 228.48—229.68, Berlin 13.525—13.563, Dunaj 799.50—803.50.

Valute: dolar 56.05—56.25. 7% invest. pos. 1921 76½—77.50, 2½% drž. renta za ratnu štetu 279—282, 280—282, Ljubljanska kreditna 200, Hrv. eskomp. banka 122—123.50, Kreditna banka Zgb. 131—133, Hipotekarna banka 67—68, Jugobanka 106—106.50, Prašteditna 965—970, Eksploatacija 34, Drava dd. Osijek 205, Sečera Osijek 450—455, Isis dd. 60—66, Nihog 35, Gutman 300—330, Slaveks 151, Slavonija 44—46, Trbovejska 360—390, Union, Paromlin, 400—410, Vevče 110, Agra 45—45½.

Inozemske borze

— Curih, 9. februarja. Borza: Beograd 9.145, Pariz 19.20, London 25.25, Newyork 519, Milan 20.90, Praha 15.365, Dunaj 73.05. — Trst, 9. februarja. Predborza: Beograd 43.70—43.775, Pariz 92—92.50, London 120.775—120.825, Newyork 24.90—24.82, Praha 73.30—73.40.

Zdravstveno stanje Ljubljane leta 1925

Zanimivi statistični podatki mestnega magistrata. — Nazadovanje umrljivosti. — Vsak sedmi Ljubljančan umri na jetiki. — V Ljubljani so popili nad 3 milijone litrov vina in 1,3 milijona litrov piva. — Velikopotezna mestna stanovanjska akcija.

Mestni fizikat nam je dal na razpolago zanimivo statistiko o prebivalstvu Ljubljane in njega zdravstvenem stanju v minulnem letu. Mesto Ljubljana brez predmestij je bilo v preteklem letu okrog 55.900 prebivalcev. Porok je bilo 688, za 76 manj kakor leta 1924. Otroci se je rodilo 1588, za 101 več kakor v prejšnjem letu. Od teh je bilo 77 mrtvorjenih. Zanimivo je, da odpade od omejenih števil porodov na žensko bolnico oz. porodnišnico: 390 mater, ki so porodile v porodnišnici, biva stalno v Ljubljani, druge so prišle v bolnico z dežele. Zakonskih novorojenčkov je bilo 1274, nezakonskih 314.

Umrljivost.

Umrljivost je leta 1925, 687 Ljubljančanov, kar pomeni napred 720 smrtnih slučajev v letu 1924. Razveseljivo zbolisanje. Umrljivost Ljubljančanov je znašala 12,5 na 1000 prebivalcev. V prejšnjem letu so bile številke umrljivosti sledeče: Leta 1920, 14,8, 1. 1921, 16,2, 1. 1922, 14,9, 1. 1923, 13,9, 1. 1924, 13 in leta 1925, kakor že omenjeno, samo 12,5. Te številke znova dokazujejo, da se zdravstveno stanje ljubljanskega prebivalstva polagoma sicer, a stalno boljša in da so neustemeljene čisto razširjene govorice, da je Ljubljana nezdravo mesto. Res je nasprotno, da spada Ljubljana, kar se tiče umrljivosti, med najbolj zdrava mesta v Evropi in to kljub svoji zloglasni megli.

Tujscev, to je oseb, ki so se prišle iz drugih občin zdraviti v ljubljanske bolnice, sta umrla 502. Otroci v prvem letu starosti je umrlo 161, v starosti od 2. do 14. leta 113, od 15. do 19. leta je umrlo 35 oseb, od 20. do 30. leta 264, od 40. do 59. leta 235, od 60. do 69. leta 177 in starejših nad 70 let 202 — vse kakor tudi ugodno znamenje za zdravstvene razmere v Ljubljani.

Nalezljive bolezni.

Posebni epidemiji lani v Ljubljani k sreči nismo imeli. Načelno žrtve je žal še vedno zahtevala tuberkuloza, na kateri so umrli 104 osebe, kar znači 15% vseh smrtnih slučajev. Vsak sedmi mrljiv je bil torej žrtev jetike, ki je pobrala več ljudi kakor vse druge nalezljive bolezni skupaj. Prenajboljša, slaba in nehygienska stanovanja, pomanjkljiva in nepravilna prehrana, splošna draganje in brezposelnost, so glavna ovira, da številni jetičniki ne pada. Nujno potrebno je, da vendar že enkrat dobimo tudi v Ljubljani dispanzer za bolne na jetiki. Nad polovico jetičnih je umrlo v starosti med 20. in 40. letom. Bolnikov iz drugih občin je umrlo v ljubljanski bolnici na jetiki 105.

Za trebušnih tifuzom je obbolelo 16 Ljubljančanov, umrli so 4. Griža se je pojavila v šestih primerih, umrli na njej ni nihče. Za škrlatinko je zbolelo 52 ljudi, umrlo je 5 otrok. Na difterijo so umrli trije otroci, dočim je bilo javljenih 39 primerov obolenja. Na ošpicah so obboleli 206 otroci, umrlo jih je 5. En bolnik je umrl na epidemični otroposti tiflika. 2 oseb sta obboleli na egiptovski očesni holeczi, a sta obe ozdraveli. Dušljivi kašel je mučil 65 otrok, od katerih sta dva umrla.

Izmed tujcev so umrli v ljubljanskih bolnicah 3 otroci na škrlatinko, 9 na difterijo, 8 na ošpicah.

Leta 1925, ni bilo treba radi infekcijskih bolezni zapreti nobene šole niti prekiniti pouka za deli časa, le posamezni razredi so ostali zaprti po en dan ali dva za razkužbo, kadar se je pojavila kakšna nalezljiva bolezen med šolarji: vsakokrat je šolski zdravnik takoj pregledal in potem opazoval ostale učence glede infekcije.

Pri vsaki prijavljeni nalezljivi bolezni je mestni fizikat zahteval strogo po veljavnih predpisih izolacijo bolnika ter vršil kontrolo. Pri škrlatnici, davici, tifusu je zahteval oddajo bolnika v bol-

nico. Bolnika prepelje poseben infekcijski voz ter je za to in pa za takojšnje razkužbo bolniške sobe uvedena stalna služba pri mestnem fizikatu v Mestnem domu.

Stroga izolacija z oddajo obolelega v bolnico na izolirni oddelki je zadela večkrat, posebno pri materah na večji ali manjši odmor, ki ga je pa mestni fizikat moral premagati z ozirom na javno zdravstvo ter se je to energično postopanje izkazalo s tem, da nastopajoč posamezni primeri niso bili vir nobene epidemije.

Mestna skrb za higijeno.

Zdravnikov, izvršujočih zdravniško privatno prakso, je bilo v Ljubljani 89, zdravnikov v bolniški praksi približno 50, Babič je v mestu 29.

Razkuževanje se je vršilo v 209 primerih in to redno pri vsaki infekcijski bolezni oziroma po njej, večkrat tudi po jetiki (87 krat).

Brezplačna ordinacija bolnim mestnim neimovnim se vrši vsak delavnik ob 10. v ordinacijski sobi Mestnega doma.

Oddanih je bilo 671 nakaznic za brezplačno ordinacijo in dobivanje zdravil v ljubljano pristojnim. 68. potrebnih je dobivalo zdravniško pomoč in zdravila na račun tujih občin; razume se, da so se vršili tudi zdravniški obiski obolelih doma.

Reševalna postaja je posredovala 1555 krat; dobila je tekom leta modern avto za prevažanje bolnikov in posredujevcev in je do konca leta napravila ta avto 240 voženj; med njimi tudi vožnje v oddaljene kraje. Rešilni avto, opremljen z vsem potrebnim za prvo pomoč po najmodernejših zahtevah, je stal mestno občino 250.000 Din.

Šolski zdravnik je vršil redno nadzorstvo glede zdravja šolskih otrok in šolske higijene. Pod rednim zdravniškim nadzorstvom je bilo 5345 šolskih otrok.

V šolskih počitnicah je odšlo na počitniške kolonije v Dobje, Metliko in Aleksandrovo do 200 otrok, za katere je prispeval mestni magistrat 7000 Din. To akcijo je vršil Pomladek Rdečega križa skupno s Kolom jugoslovanskih sester in mestnim magistratom.

Za vzdrževanje dnevnih zavetšč med šolskim letom je izdala mestna občina 78.199 Din. Jeseni 1925 je prišla delovati mestna šolska zdravniška posvetovalnica, v kateri dobe stariši oskrbe potrebne šolske mladine brezplačno zdravniški nasvet neimovnih tudi zdravila. Oktobra, novembra in decembra je prišlo v to posvetovalnico 312 otrok.

Pomladek Rdečega križa je z denarno podporo mestnega magistrata napravil umetno višinsko sonce, ki ga je postavila mestna občina v prostorih mestne šolske zdravniške posvetovalnice. Dosedaj se je solnčilo 156 otrok, in sicer 1300krat. Delovanje v zdravniški posvetovalnici je bilo zelo živahno in je delo mestnega fizikata izdatno obremenilo.

Mestna občina je torej tudi za socialno oskrbo zdravja otrok v minulnem letu storila z velikimi stroški dosti dobrega v prid našemu naraščanju.

Vodovod in kanalizacija.

Mestni vodovod se je uvedel leta 1925, na novo v 55 hišah; dolžina nov položnih cevni znaša 221 m, in sicer v Podmilščakovih in Copovi ulici, na Tržaški cesti. Cesti na Loko in Miklošičevi cesti. Dnevna uporaba vode je bila največja dne 20. junija 1925, ko je znašala 12.221 m³, najmanjša 18. januarja 1925 s 7929 m³. Na posamezno osebo prebivalstva pade ta dneva 222 litrov oziroma 144 litrov vode.

Javna kopalnica je nadzoroval v higijenskem oziru mestni fizikat. V mestni kopeli v Prečni ulici je bilo lani 36.236 obiskovalcev (25.376 pršnih in

10.950 kadnih kopeli). Mestno kopalnišče ob Ljubljani je bilo odprto od 14. junija do 30. septembra, torej 109 dni. Mestna cestna kanalizacija je sedaj dolga 34.300 m. Leta 1925 so se napravili novi kanali na Valvazorjevem trgu (80 m) v Marmontovi ulici (95) na Lepem potu (190 m), in sicer so se položile betonske oziroma kamenite cevi profila 30 cm.

Stanovanjska kriza.

Stavbno gibanje je bilo 1925 tako: novo sezidanih je bilo po zasebnikih 26 hiš; izvršilo se je 11 adaptacij, ki so dale 15 stanovanj.

Stanovanjsko budo je skušal gerentski svet ublažiti s tem, da je leta 1925, sezidal in oddal v uporabo štiri nove stanovanjske hiše za Bežigradom, v katerih je po 12 stanovanj z eno sobo, kuhinjo, shrambo, dvorcnico in deloma s podstrešjem. V vsaki hiši je skupna pralnica. Zida se še ena nova stanovanjska hiša s 14 stanovanji, vsako iz dveh sob, kuhinje, shrambe in pritlikline. V tej hiši bosta poleg pralnice tudi dve kopalnici. Z adaptacijami je mesto pridobilo šest stanovanj, od teh imajo štiri po dve sobi, kuhinjo in pritlikline, dve stanovanji po eno sobo, kuhinjo in pritlikline. Pri vseh teh mestnih hišah so predvideni vrtni v dorišča. Za l. 1926. se bavi gerentski svet z velikopotezno stanovanjsko akcijo, o kateri je upati, da bo izdatno omilila pomanjkanje dobrš stanovanj. V načrtu so tudi adaptacije za 8 stanovanj. Iz navedenih podatkov je razvidno, da se je mestna občina z gerentskim svetom resno zavdala važnosti stanovanjskega vprašanja glede zdravja prebivalstva ter da je svojo nalogo vršila energično in z velikim uspehom.

V mestnem zavetišču v Japljevi ulici je bilo na dan po 200—250 oskrbovancev. Povečano zavetišče se je izkazalo za premajhno in bo misliti na zapelo povečanje zavoda.

Stanovanjske razmere so se le malo zboljšale; še vedno je veliko pomanjkanje malih zdravih stanovanj. Manjka še približno 600 stanovanj. Mestni fizikat je večkrat ogledoval razna bivališča, ki so bila od vlažnosti, radi pomanjkanja dnevnih svetlob ali zbog drugih higijenskih nedostatkov neprimerna za stanovanja. Fizikat je zlasti rodbinam z otroki skušal dobiti primerna, zdrava stanovanja z uradnimi predlogi pri stanovanjskem sodišču, ki je, kar bodi pohvalno omenjeno, po možnosti ustrezalo predlogom fizikata.

Tržno nadzorstvo.

Mestni fizikat je izvrševal higijensko nadzorstvo na živilskem trgu, ki je bil letos preurejen in je s tem v higijenskem oziru veliko pridobil. Moderniziranje mestne klavnice z napravo hladilnice je bila dolgaletna higijenska zahteva, ki se bo sedaj uresničila in bo za povzdiho higijene živil velikega pomena. Vršila se je redna revizija hotelov, prenočišč, gostiln, kavarn in skularnic. V preteklem letu je mestni fizikat skupno s tržnim nadzorstvom pregledal tudi večino prodajalnic z živil in odpravil razne higijenske nedostatke v trgovinah.

Zalostna alkoholna statistika.

Število gostilnic v mestu narašča. Zbog strogih zahtev mestnega fizikata glede higijenskih primernosti lokalov je uspešno marsikateri načrt nove gostilne zatrti. Po podatkih mestnega gospodarstvenega urada se je leta 1925 avozilo v Ljubljano vina 3.201.085 l, sadnega mošta pa samo 20.577 l, piva 1.328.935 l, žganij pišč 100.167 l, vina v steklenicah in šampanjca 18.933 steklenice. Te številke govorijo, da se v Ljubljani veliko denarja izda za alkohol. Na vsakega Ljubljančana z otroci vred odpade torej na leto 53 l vina, 22 l piva in 2 l žganja.

Pokopališče pri sv. Krištofu se je l. 1925 popolnoma opustilo in je prenehalo tudi pokopavanje mrljev v grobnicah. Upravljalca se bo do nadaljnjega samo še mrtvašnica. Načrti za novo mrtvašnico in mrtvaško vežo so že izvršeni in je vsa zadeva v razpravi.

Zdravstvene propagande za ljudsko zdravje so se udeleževali mestni uradni zdravniki s predavanji v šolah in v raznih društvih.

Sodelovanje uradnih zdravnikov pri stavbnih obrtnih in parcelacijskih komisijah je zahtevalo veliko dela in večkrat tudi temeljitega študija.

Med uradnimi urami je bil na mestnem fizikatu, ki mu načeljuje mestni fizik g. dr. Mauricij Rus, jako živahen in vedno večji promet s stranikami, ki so prihajale v najrazličnejših zadevah v urad. Uradnih spisov je imel mestni fizikat leta 1925 rešiti 4616. Koncem svojega poročila ponavlja mestni fizikat nujno potrebo ljudskih kopalnišč, novih javnih stranišč in higijenske modernizacije pobiranja smeti. Tudi kanalizacijo Sp. Šiške in Trnovega bo treba čimprej začeti.

Dr. Mauricij Rus l. r. mestni fizik.

70letnica g. Matije Zamide

Danes praznuje 70letnico svojega rojstva višji ravatelj g. Matija Zamida. Jubilant se je rodil 9. februarja 1865 v Uršnih selih na Dolenjskem. V domači ljudski šoli, nato v gimnaziji v Novem mestu in končno na dunajski univerzi si je pridobil splošno in strokovno juristično naobrazbo ter vstopil v državno službo pri okrajnem glavarstvu v Ljubljani, od koder je prestopil k ljubljanskemu magistratu. Odtod je prestopil definitivno na vodilno mesto uradnika pri deželnem odboru kranjskem. Na tem mestu je ostal do kraja, naposled kot višji ravatelj deželnih uradov. Po prevratu vodi odseke za likvidacijo kranjske deželne imovine in je obenem šef sekcije za sekvestre ministrstva pravde.

Jubilant deluje kljub visoki starosti še v drugih organizacijah. Zasluge, ki si jih je stekel na visoki uradniški poziciji deželnega odbora kranjskega, ostanjejo trajne. Ustvaril je večino deželnih zakonov, bil je odlični upravni jurist in je stal kot tak v središču vsega konstruktivnega dela bivše deželne samouprave. Pisec zgodovine kranjskega deželnega zbora in odbora ne bo mogel prezreti njegovega tihga in strokovnega, a zato tem bolj važnega in uspešnega dela, zlasti njegove prvovrstne organizacije bivših deželnih uradov.

Ljubezni jubilar, kljub svojim 70 letom še čil in živahen, uživa v velikem krogu splošne simpatije in velik ugled. Njegovi prijatelji so mu pridelili v »Zvezdi« družabni večer, ki so se ga udeležili mnogi odlični predstavniki napredne Ljubljane, na čelu jim bivši dolgoletni deželni odborci gosp. dr. Karl Triller, ki se je v prisrčnem nagovoru spominjal jubilarovega uspešnega dela in njegovih zaslug.

Gosp. Zamida je imel edinega sina, ki je padel v svetovni vojni. Pri življenju sta le še dve njegovi hčeri.

Mnugostojnim gratulantom se pridružujemo tudi mi z iskreno željo, da bi mu usoda naklonila čim daljšo in čim lepšo življenjsko jesen.

Politične vesti

Dr. Korošec in kralj. S svojim fanatičnim govorom na včerajšnji seji Narodne skupščine je vzbudil vodja SLS dr. Korošec ogromno ogorčenje zlasti v radikalnih vrstah. Prav po potrebnem je oslabil svoje, v marsikaterem oziru opravičene napade na današnji režim RR s tem, da je neokusno vpletel v svoj govor tudi kralja, češ: »Vi (Srbi) imate tudi svojega kralja.« Na radikalni medik: »Kaj ni tudi vaš kralj?« je odgovoril: »Tudi naš je, a ni Slovenec. Državopravno ga priznavamo, a našega rodu ni.« Na umestno vprašanje radikalnega poslanca: »Je-li bil mar vašega rodu cesar Franc Jožef?« g. Korošec ni vedel odgovoriti. Njegove izjave so izzvale v skupščini vihar ogorčenja in predsednik je le s težavo pomiril razburjenje poslance, da je mogel dr. Korošec nadaljevati. Minister Uzunovič, ki mu je odgovarjal, je imel lahko stališče, ko se je skliceval na ponovne poskuse SLS priti v vlado in nato, da je dr. Korošec vse drugače govoril, ko je bil res v vladi.

Radice o radikalnih poslancih. V svojem govoru v Čapljini je minister Stepan Radič napadel tudi radikalne poslance: »Večina radikalov je res za sporazum, mnogo med njimi pa je takih, ki se

boje za svoje mandate in ki bi za mandat ubili tudi svojega očeta.« Pa se g. Radič še čudi, da je ves radikalni klub proti njemu!

Prosveta

Repertoar ljubljanskih gledališč

DRAMA.

Torek, 9. februarja: Zaprti.
Sreda, 10. februarja: Akademija v počašč. nje Prešernovega spomina. Izv.
Četrtek, 11. februarja: »Druga mladost«, C. Petek, 12. februarja: Zaprti.
Sobota, 13. februarja: »Ani Christie«, Pre. mija. Izv.
Nedelja, 14. februarja: Ob 15. »Vdova Roš. linka«. Ljudska predstava po znanih lj. uah. Izv. — Ob 20. »Ani Christie«. Ljudska predstava po znanih lj. uah. Izv.
Ponedeljek, 15. februarja: »Henrik IV.« B. OPERA.

Torek, 9. februarja: »Manon«. Gostovanje gosp. Josipa Rijavca. Predstava na korist Udruženja gledaliških igralcev. Izv.
Sreda, 10. februarja: Zaprti (generalka).
Četrtek, 11. februarja: »Zvedave ženske«, E. Petek, 12. februarja: »Večni mornar«. Pre. mija. Izv.
Sobota, 13. februarja: »Don Juan«. D. Nedelja, 14. februarja: Ob 15. »Zvedave ženske«. Ljudska predstava po znanih lj. uah. Izv.
Ponedeljek, 15. februarja: Zaprti.
(Predstave, pri katerih ni drugače označeno, se začne v drami ob 20., v operi pa ob 19.30.)

Francoski glas o mladem slovenskem umetniku

Ugledna francoska umetniška revija »La revue Moderne«, ki izhaja dvakrat mesečno v Parizu, prinaša v zadnji svoj številki krajši članek o najmlajšem slovenskem slikarju Brunonu Vavpotiču. Kritiki Clement Morro pše o Vavpotiču: »Mladi slovenski slikar Bruno Vavpotič, sila moderna v svojem načinu, se bistveno razlikuje od vseh sodobnih šol v Jugoslaviji, ki so le sporadično usmerjene v bodočnost in raje skrajno čujejo skurini in dragoceni temelji nacionalnih tradicij. Poleg scenečne umetnosti, ki je njegova stroka, se posveča slikarstvu in obse. Zlasti so vzbudile mojo pozornost reprodukcije njegovih zelo interesantnih pokrajin, ki sem jih imel slučajno priložnost videti. Te slike imajo svoj poseben karakter in v resnici označujejo originalno osebnost. Pripomnimo, da je oče mladega umetnika g. Ivan Vavpotič, ki je odlični slikar - portretist in ilustrator, razstavil na izložbi dekorativnih umetnosti v Parizu — sekcija za gledališko umetnost — zelo originalno kompozicijo velike ekspresivne moči: Smrt mladice Jugovikec.

Koncert francoske celistice Juliette Alvin. Francoski institut in Glasbena Matica sta nam včeraj v Filharmonični dvorani predstavila celistko Juliette Alvin. Naši gosposdarji Nemci so nam pred vojno skrbno prikrivali, da tudi razen njih žive na svetu veliki ljudje. O francoski glasbi smo slišali le malo in o francoskih izvajajočih glasbenikih mladane nič. Sedaj pa smo jih kar naenkrat spoznali in dobili respekt pred njimi. Selva, zvezda umetnikov na pihalah, in sedaj Juliette Alvin. Spoznali smo v i umotnico odličnih lastnosti, ki ni hotela imponirati le s svojo perfektno tehniko, temveč je pokazala tudi globoko in iskreno poznavanje podanih umotvorov. Ves večer, za vsako točko je bila delezna navdušenih aplodismentov. O koncertu samem spregovorimo še obširneje.

Idilji, sloviti roman svetovnoznane, ga raskoga pisatelja Dostojevskega v slovenskem prevodu dr. Vl. Borštnika, katerega l. del je pravkar izšel v okvirju »Splošne knjižnice«, založba Zvezne knjigarnje, Ljubljana, Marjin trg št. 8, se dobi za ceno 32 Din za brošuro in Din 40 za vezan tovod.

Monstro - koncert v zagrebški glasbeni akademiji se vrši v četrtek 11. t. m. Udruženje slušateljev glasbene akademije izvaja sledeči raspored: Rahmaninov preludi cis - mol za pet klavirjev, Raifova Kavatinu in Wenaskega Mazurko za 20 violon, Orkester pa in Izvajalci Saint-Saensov Karneval švabi in Javajno Ostrsko-slovanstvo.

Premijera Wagnerjeva »Večnega mornarja« v ljubljanski operi bo v petek 12. t. m. ob pol 8. zvečer. Opera režira O. Šest, dirigira pa kapelnik A. Balatka.

Jack London:

Roman treh src

— Jutro je jutro, prijatelj, je zamrmral Henry, — toda naglo moraš pripisati sebi, ker si me s tako silo udaril po prsih, da sem se prebudil. Mislim sem že, da je krvnik, zakaj danes zjutraj so me hoteli obesiti.

Zazdelal je, se pretegnil, pogledal čez krov na mirno morje ter opozoril Francis na spečega kapitana in krmarja.

Lepa dečka sta dva Morgana, — je pomislila Leoncie in se začudila sama sebi, da ji je prišel izraz »lepa« na misel v angleščini, ne pa v španščini. Morda je bilo njeno srce tako polno ljubezni do obeh Američanov, da je celo pri misli na nje angleščina izpodrinila njen materin jezik.

Da prežene te misli, je Leoncie znova spustila šal. Pri tem sta jo mladenci opazila in smeje se morala priznati, da jo je ona nalašč šudila.

Cez tri ure, ko je bil končan zajtrk, obstoječ iz kave in sadja, je Francis pokazal Leoncie, ki se ravna s krmilom in kompasom. Pihal je ugoden veter in gnal »Angeliko« proti severu z brzino šestih vozlov na uro. Henry je opazoval skozi daljnogled obzore in se na videz ni zmenil za Leoncio in Francis, dasi se je natihem strašno jezil, da ni prišlo njemu prveemu na misel seznaniti Leoncio z krmilom in

kompasom. Odločno je zavračal vsako misel, da bi se ozrl tja, kjer sta kramljala Leoncie in Francis.

Zato pa kapitan Trefethen ni bil nič kaj posebno delikat. V njem je bila združena indijanska radovednost z nesramnostjo črnokežega podložnika kralja Georga. Videl je vse, kar se je godilo tam, kjer stala najemnik njegove ladje in prelestna Španka. Ko sta se Leoncie in Francis nagnila nad krmilo in se zagledala v kompas, sta si bila tako blizu, da so se njeni lasje dotikali Francisovega lica. In vsi trije — Francis, Leoncie in kapitan — so dobro vedeli, kaj sledi iz take bližine med lepim mladencem in zaljubljenim dekletom. Francis in Leoncie sta pa začutila v srcu še nekaj, česar kapitan niti slutiti ni. Pogledala sta si globoko v oči ter jih v zadregi povesila. Francis je govoril tako naglo in glasno, da ga je slišala polovica moštva. Nihče ni dvomil, da gre za konstrukcijo kompasa, ne pa za nekaj drugega. Toda kapitan Trefethen se je nekam čudno smehljaj.

Zapihal je močan veter in Francis je moral pti-jeti za krmilo. Njegova roka se je dotaknila njena. Znova sta oba zadržala in znova se je kapitan nasmehal.

Leoncie je postala Francisu nezavestna v oči. Potegnila je svojo roko izpod njegove in stopila v stran, kakor da je krmilo in kompas sploh ne zanimata. Francisu je pa očitala, kaj da je prelomil dano besedo. Nebojte se je ozrl tja, kjer je stala

Henry. Slednji mu je kazal hrbet tako, da Francis ni mogel videti njegovega obraza. Francis je mislil, da Henry sploh ni opazil prizora med njim in Le, oncio. Leoncie se je sicer ozirala na zeleno obalo, toda videla ni ničesar. Zato pljena v svoje misli je vrtela nervozno zaročni prstan okrog prsta.

In Henry, ki se je obrnil, da jo opozori na oblaček dima na obzorju, je vse to opazil. Tudi kapitan je opazil, da je Henry vse videl. Zato se je nagnil k njemu — krutost indijanca je povečala v njem nesramnost črka — in mu šepetal:

— Ah, srce, nikar si ne belite glave! Senorita ima veliko srce. V njem je dovolj prostora za tako nadarjena gentlemana, kakor sta vidva.

Kakor bi trenil z očesom, se je kapitan prepričal, da znajo belokožci ohraniti svoje intimne stvari zase. Henry mu je namreč odgovoril s svojo krepko pestjo tako, da je odletel ubogi kapitan daleč po krovu in obležal na tleh kakor je bil dolg in širok. V hrbtu, vrata in na čelo je čutil neznosno bolečino.

In tu je opazovala v kapitanu indijanska kri nad zamorilo. Ves besen je planil pokonci in v njegovi roki se je zasvetil nož. Plavalci mešanec Juan se je pojavil od nekod, kakor bi zrastle iz zemlje. Tudi on je vhtel v roki nož. Nekaj moč kapitaneve posadke je obstopilo oba tovariša in čakalo ugodnega trenutka, da navali na Henryja. Toda Henry ni poznal straha. Naglo je stopil ko-

rak nazaj in udaril po ograji s tako silo, da je železna palica odletela v zrak, Henry jo je prestregel in se pripravil k obrambi. Francis je opazil, da je njegov sorodnik v nevarnosti. Pustil je krmilo, potegnil revolver in priskočil Henryju na pomoč.

— Kaj je reklet? — je vprašal Francis svojega sorodnika.

— Saj lahko ponovim, kar sem reklet, — je dejal kapitan grozeče, zakaj njegova zamorska kri je znova prevladovala nad zdravjo pametjo. Mož je hotel najbrž s pretnjo o škandalu doseči kompromis. — Dejal sem ...

— Stoi, kapitan! — ga je prekinil Henry. — Obžalujem, da sem vas udaril. Držite jezik za zobmi in pozabite na vse, kar se je zgodilo. Zelo obžalujem. Pripravljen sem ...

Henry Morgan je moral umolknuti, da skrije jeno, ki je kipeval v njem proti lastni osebi za to, kar je hotel reči. In vendar je izgovoril te ponižujoče besede, zakaj tu v bližini je bila Leoncie, ki ga je gledala in poslušala.

— Da ... Pripravljen sem ... prositi vas ob-puščanja kapitan!

— Kaj pa s telesno poškodbo, a? — je vprašal kapitan užaljeno. — Saj se me udarili tako, da sem ves obkolčen. Nihče mima pravice poškodovati po-danika kralja Georga — Bog ga ohrani — brez del-nesne odškodnine.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 9. februarja 1926.

— **Volitve v Delavsko zbornico** so končane, kakor je bilo pri računiranju volilnem redi in silnem socialkomunističnem terorju tudi pričakovati, z zmago socializma in komunistov. Vodstvo Delavske zbornice ostane torej v glavnem nespremenjeno, vendar pa situacija za socialiste ne bo več tako rožnata, kakor je bila doslej, ker bodo morali v bodoče računati z močno opozicijo in strogo kontrolo. Razočarani so po volilnem rezultatu klerikalci, ki so angažirali za volilni boj ves svoj politični in cerkveni aparat in računali zato z mnogimi milijoni izidom. Popoln poraz so doživeli radičevci in bernotovci, kar je vsekakor razveselil pojav za razlikovanje med delavstvom. Neodvisna delavska skupina (Unija in nar. socialisti) je nastopila to pot prvič in zbrala nad 8000 glasov, kar pomenja zanjo vsekakor lep uspeh.

— **Na glavo postavljena socialna zaščita**, Ministrstvo za socialno politiko je razpisalo natečaj za vodjo Doma sirotnih devojč v Subotici. Med drugim zahteva, da bodi vodja Doma mož z nad 30 leti. Proti temu razpisu objavljajo beografske žene oster protest, v katerem zahtevajo, da postane vodja Doma vsekakor žena, in utemeljujejo zahtevo s tem, da je samo žena v stanu upravljaliti Dom s primernimi materinskimi čustvi. Ni na mestu, da vodi Dom devojč v starosti 12, 15 ali 17 let mož s 30 leti! Zahteva beografskih žen je popolnoma na mestu.

— **Častni predsedniki Aero - kluba**, Uprava Aero - kluba je imela v nedeljo zvečer sejo, na kateri je bil soglasno sprejet predlog, da se imenujejo za častne predsestnike ministri predsednik Nikola Pašić, vojni minister gen. Taihanović in trgovski minister dr. Krajac.

— **Loterija vojnih invalidov**, Udrugožen vojnih invalidov kraljevine SHS prireja prvič svojo loterijo. Dobitki znašajo 400.000 dinarjev in sicer vsi v zlatini. Srečke so lepo izdelane in imajo na eni strani 100 kuponov po 1 Din, na drugi pa seznam vseh trgovskih podjetij, pri katerih vnovičjo lastniki svoje kupone tako, da dobe za 30 dinarjev tekmo leta 100 Din. Ker je namen loterije špekulacijam, opozarjamo vse premožne slove, da priskočijo invalidom na ta način na pomoč. Vsako podjetje ali zasebnik lahko plača za srečko kolikor hoče. Razprodaja srečk v Sloveniji je poverjena predsedniku odbora Udrugažen ruskih invalidov v naši državi polkovniku Vederikovu.

— **Himen**, Poročila sta se sdravniki dr. Drago Svaljger iz Črnomlja in gdnca. Gustava Vera Tekavčičeva iz Ljubljane.

— **Jadranska Strazna, podružnica v Ptuj**, ima redni občni zbor v nedeljo 21. t. m. ob 10. v dvorani mestnega magistrata. Članstvo se prosi, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo.

— **Družabni večer Sokole v Stepanji vasi**, V nedeljo zvečer je imel aglini stepanjci Sokol svojo predpustno prireditev, ki je uspela nad pričakovanje dobro. Maškerada se je vršila v prostorih br. Novaka in jo pripravila nebroj prijateljev Sokolstva in drugega naprednega občinstva. Prireditev se je razvila v animirano rajanje. Pri plesu je sodelovalo domača improvizirana godba v splošno zadovoljstvo plesalcev. Družabni večer je uspel tako v moralnem, kot materijalnem delu.

— **Socialni škandal v Sarajevu**, V Sarajevu je bil policiji te dni priljubljen slučaj, ki drastično osvetljuje nesocialno postopanje nekaterih službodajalcev, ki izjemajo svoje namene. Tako je služkinja Z. B. prijavila policiji svojega gospodarja, kateremu služi že več let in ki ji ni dal več nego Din 1.25 plače na mesec. Tudi tega naravnost smešnega zneska ji ni dal na roko, temveč je denar pošiljal njenemu varuhu. Na policijo sta bila pozvana služkinja in njen gospodar in pokazala se je istina služkinji pritožbe. Njen gospodar je svedečen pritril, da ima res Din 1.25 mesečne plače in to s tako močnim naglasom, kakor bi šlo za cekine. Policijski uradnik je bil naravnost konsterniran in tega ni mogel verjeti. Toda gospodar je čisto pristavil: »Pa kaj ne, saj sem se pogodil z njenim varuhom in račun je gotov.« Zdi se, da njegov račun ne bo gotov, ker bo vmes posegla oblast kot zaščitnica delavca.

— **Zopet ponarejeni tisočaki**, V Šibeniku je policija prejela nekega človeka, ki se je bil nedavno vrnil iz Amerike. Pri njem je zapletila cel šop ponarejenih tisočdinarjskih bankovcev. V interesu nadaljnjega preiskave policija za enkrat ne daje nikakih podrobnosti. Falsifikati so zelo slabo izdelani in se jih spozna na prvi pogled. Barve so bolj žive, vodeni žig se pa sploh ne pozna.

— **Nepošteno manipulacije zagrebških trgovcev**, Na zahtevo državnega pravdnika v Zagrebu sta bila aretirana trgovca Milo Taussig in njegov tih družabnik Elmir Fleischmann in sicer radi goljufije. Nad omenjeno konkurz in sicer na zahtevo upnikov, iz bilance je razvidno, da so znašala aktivna trdnica 93.066 Din, pasiva pa 509.816 Din. Po poročilu konkurznega upravitelja pa znašala aktivna jedva 14.000 Din, pasiva pa 495.806. Dasi je Taussig v razredni loteriji zadel srečko 100.000 Din, ni niti del te svote založil za poravnavo svojih dolgov. Zanimivo je, da sta si dala Taussig in Fleischmann vsak mesec izplačati 5000 do 6000 Din, dasi sta zatrjevala upnikom, da jim ne moreta plačati niti 1000 Din. Oba sta bila izročena v zapore. Kakor poročajo zagrebški listi, jima bodo sledili še drugi trgovci.

— **Tragedija v hribih**, Na pianini Vlašič v bližini Travnika se je te dni primeril tragičen slučaj. Seljaka Toma Agatčiča iz sela Orasja so obvestili pastirji, da mu je volk raztrgal 20 ovac, zato je odšel na pianino. Vračajoč se z dvema konjema, na katere je bil naložil raztrgane kožne poklanih ovc,

se je na nekem klancu nenadoma utrgala velika plast zemlje in ga zajedno z obema konjema pokopala pod seboj. Ker ga ni bilo domov, so ga odšli sosede iskat. Šele čez par dni so odkrili nesrečo in potegnili truplo ponesrečenega iz zemlje.

Biciklisti na dirko drve...
Roke se kretajo in noge;
Prvi prispel pa je na natečaj,
ki ga okrepčal je «BUDDHA» čaj!

Senzacionalni film
— **Pariški cunjar** —
z Nikola Koln pride v
Kino Ideal

Iz Ljubljane

— **Napredno politično in gospodarsko društvo za vodnatski okraj** priredi v četrti 11. t. m. zvečer priateljski sestanek s plesom v gostilni ge. Flegarjeve na Zaloški cesti. Društvo vabi svoje članke in njih prijatelje, da se tega sestanka udeležijo čim številneje. — Zdravo! — Odbor.

— **Pravilice za deca**, Atena priredi v sredo dne 10. t. m. ob 5. popoldne pravilice za deca v mali dvorani Narodnega doma. Pripravejude gdnca. Manica Komarova Vstopnine ni. Pohirajo se prostovoljni prispevki v kritje stroškov.

— **Zdravstveno stanje mesta Ljubljane**, Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane v času od 1. do 7. februarja beleži to-le statistiko: umrlo je 15 oseb, 3 moški in 12 žensk (tj. 5). Smrti vzroki: jetika na sopilih 2, rak in druge zle novotvorbe 1, bolezen na srcu 3, pljučnica 1, druge bolezni na sopilih 1, novotvorbe 1, prirojena slabost 2, druge bolezni 4. Med tem časom se je rodilo 38 otrok, 19 dečkov (1 mrtvorjen) in 19 deklic. Naznanjene nalezljive bolezni: škrlatinka 2, davica 3 in ospice en slučaj.

— **Vstopnice za Prešernovo akademijo**, ki jo priredita Narodno gledališče in Društvo slovenskih književnikov v sredo ob 20. v dramskem gledališču, so že na razpolago pri dnevnih blaginjah v operi. — Cene so znižane. Pri akademiji sodelujejo prvi naši literarni in glasbeni umetniki.

— **Rijavec kot Des Grieux v operi Manon**, Dances, v torek, gostuje z. Rijavec v Ljubljani v operi Manon. Občinstvo opozarjamo pozorno na to gostovanje in smo prepričani, da ne bo noben ljubitelj krasnega petja zamudil te redke prilike, čuti našega Rijavca v eni njegovih najboljših vlog. Predstava se vrši izven abonmana pri običajnih opernih cenah.

— **Podoficijsko podporno društvo ljubljanske garnizije** priredi v soboto dne 13. februarja t. l. ob 20. uri v prostorih ljubljanskega Narodnega doma »Podoficijski ples«. K obliži udeležiti prireditve se vabijo vsi bivši daljeslužni podoficirji, rezervni in upokojeni oficirji, uradništvo in drugo cenjeno občinstvo. Ker je čisti dobiček prireditve namenjen samo za dobrodelne namene, se predplačila hvaležno sprejemajo. Vstopnina za osebo 15 Din.

— **Smrtina kosa**, V Ljubljani je umrla včeraj soproga vpkokojenega nadoficijca ga. Alojzija Sirk, roj. Hofmann. Pokopnica je bila blaga žena, ki si je pridobila s svojim simpatičnim nastopom splošen ugled. Pogreb bo v sredo 10. februarja ob 16. popoldne iz hiše žalosti na Osojah. Blag ji spomin! Zaljubljeni rodbini naše iskreno sožalje!

— **Občni zbor realnega podpornega društva v Ljubljani** se vrši v petek dne 12. svedčana ob 14.17. v posvetovalnici realke.

— **Propaganda**, Tečaj za učenje českega jezika se prične jutri v sredo 10. t. m. ob 15. popoldne. Lokal: Državna realka, risalnica v I. nadstropju na levo. Vsi oni, ki so se prijavili za ta tečaj, so ujedno vabljeni, da se zanesljivo udeležijo prve ure, na kateri se definitivno določi dan in lokal, kdaj in kje se bo v bodoče vršil ta tečaj.

— **Zahvala**, Plesni odbor društva služateljev Jurčičeve fakultete se zahvaljuje ge. pokroviteljici in častnemu damskemu komiteju za požrtvovalno sodelovanje pri III. velikem plesu Juristov. Velik gnutni uspeh te sijalne prireditve je v prvi vrsti zaslug častnega damskega komiteja, ki je naklonil društveni knjižnici bogat vir za njegovo izpolnitev.

— **Vlom v barako**, Na Dunajski cesti je neznan vlomilec vplnil v barako na št. dionu in odnesel iz nje 1 par oficirskih škornjev ter več drugih predmetov. Skupna škoda znaša 500 Din.

— **Nasilnež**, Na Viču je dne 6. t. m. okoli 18. brezposelni Jostep Kucel ustavljal delavca Karla Galiča, ga zgrabil za rokav in rekel: »Zdal boš pa crknul!« Galič se je le s težavo izvil nasilnežu iz rok in pbeignil proti Tržaški cesti. Kucel ga je zasledoval do gostilne Vrtačnik, kjer pa je izgubil sled za beguncem, je nato odšel, Kucelja, ki je nevaren potepuh, zasleduje sedaj policija.

— **Dva sovražna potepuha in sleparja pod ključem**, Včeraj zjutraj je bil v Ljubljani aretiran 30letni krojaški pomočnik Josip Novak, ki ga oblast zasleduje radi raznih tatvin in sleparij že od leta 1924. dalje. Na zadnje je Novak služil v Slovenski gradcu, kjer je svojemu gospodarju tudi okradel nekaj obleke in nato pobegnil. Moč je bil že večkrat radi tatvin in goljufij predkaznovan. Izročili so ga sodišču. — Dances zjutraj je bil na glavnem kolodvoru aretiran barantaž Rudolf Vahter, vulgo »Mali Judek«, ki je pred dnevi v Škotijski Lokci nekemu trgovcu odnesel 58 bankovcev po 100 dinarjev. Podjetnega »Malega Judka« so zaprli.

— **Čakaj, v čajenge prideš!** tako je kričal V. M. dne 8. t. m. okoli polnočte ure nad stražnikom, ki ni hotel posredovati, da bi tam stoječi izvošček peljal M-a za 60 Din domov. Izvošček je namreč čakal na neke goste. M. se je zato silno razburil. Šel k stražniku in ker je tudi ta odklonil njegovo zahtevo, je poslal stražnika z izbranimi cvetkami, nato pa mu je zagrozil, da ga dá v »čajenge«, ker podpira »preistrabarijo«. Tudi se ni hotel legitimirati, nakar ga je stražnik aretiral in odvedel na stražnico. Čm se je M. iztreznil, so ga izpustili. Mesto stražnika je pa prišel on v »čajenge«...

Iz Celja.

— **Prosta stanovanja** objavlja celjsko stanovanjsko sodišče. Oni, ki reflektirajo na eno izmed razpisanih stanovanj, se morajo zglasti v pisarno stanovanjskega sodišča do 11. februarja popoldne.

— **Statistika umrlili**, Tekom meseca januarja je umrlo v Celju skupaj 23 oseb in sicer 8 v mestu in 15 v javni bolnici.

— **Komponist Slavko Osterc**, učitelj na tukajšnji meščanski šoli, je te dni napravljal na konservatoriju v Pragi skušnjo z odličnim uspehom.

Velika delniška družba za krško električno centralo

200 MILLJONOV AKCIJSKEGA KAPITALA.

Včeraj popoldne se je vršila seja odbora zagrebškega mestnega zastopništva radi mestnega posojila za gradnjo velike električne centrale, ki naj bi oskrbovala Zagreb in okolico z električno silo. Švicarsko društvo Motor Columbus je pripravljeno sodelovati pri gradnji električne centrale tako v tehničnem, kakor v finančnem oziru. Glasom tega načrta naj bi se osnovala posebna delniška družba za gradnjo savske električne centrale pri Krškem. Delniška glavnica te družbe bi znašala 200 milijonov dinarjev in bi se delila na 40.000 delnic po 5000 dinarjev. 24.000 komadov bi tvorilo temeljne glavne delnice v nominalni vrednosti 120 milijonov dinarjev, ki bi se dodelile zagrebški občini kot izplačilo na njen aport. 16.000 prioriteten delnic v nominalni vrednosti 80 milijonov dinarjev bi podpisala družba Motor Columbus in bi se po potrebi gradnje na Savi vplačevala v švicarskih frankih. Obracun v dinarjih bi se vršil v srednjem tečaju švicarskega franka na dan ustanovitve delniške družbe. Predumi, kakor obligacije in kuponi se bodo glasili na švicarske franke ali dolarje. Temeljne delnice bodo sodelovale na čistem dobičku družbe šele, ko bo prvenstvenim delnicam osigurana 10% kumulativna dividenda. Ostanek čistega dobička se uporabi za dividende temeljnih delnic in za izdatke, ki jih odobri glavna skupščina družbe. V slučaju povišanja delniške glavnice imajo utemeljitelji družbe prvenstveno pravo na subskripcijo 10% novih delnic. Mestna občina se zavezuje, da za časa trajanja pogodbe ne dovoli na teritoriju zagrebške občine nobenemu tretjemu podjetniku napeljevanje, prodajo ali razdeljevanje električne energije. Družba bo določila cene po najnižjih merah, pri tem pa upoštevala, da se delniška glavnica obrestuje po 10%. Motor Columbus izdelal načrte, vodi gradnjo in postane podjetnik. Slednja določila se tičejo notranje delnice in drugih podrobnosti. Odbor zagrebškega mestnega zastopništva je sprejel ponudbo švicarske družbe pod pogojem, da veže zagrebško občino šest mesecev in da ima občina v tem roku pravico razrediti pogodbo, nakar je načelnik dr. Heinzl podpisal predpogodbo. S tem je ustanovitev družbe za gradnjo električne centrale na Savi pri Brezicah kolikortoliko zagnjena.

Samoobramba organizma

O tem predmetu je predaval v soboto zvečer v društvu Soča g. dr. Tone Jamar. Po njegovih zanimivih izjavah jih posnemamo:

Vsaka rastlina, vsaka stvar bodisi človek ali žival ima v svojem telesnem ustroju eno moč, ki jo čuvajo, branijo in uničujejo sovražniki njegovega organizma. Ta obramba se kaže v barvi, koži, dihalci in v vsem ustroju telesa. Pa tudi v notranjem organizmu ima telo razne čurjave in brantelje, ki skušajo sovražnika uničiti ali vsaj onemogočiti njegovo napredovanje in delovanje. V človeku so to v prvi vrsti bela in rdeča krvna telesa — prvi policaji. Na ravnost misteriozno je delovanje belih krvnih teles, ki se svobodno gibljejo ne samo po žilah, ampak se premikajo skozi mišice in vse telo. Največji sovražniki našega organizma so bacili nalezljivih bolezni. Ti prihajajo v naše telo potom dotikania ali vdihavanja. Kakor hitro se pojavijo v telesu, kjer imajo radi toplote in mokro-

ROBIN HOOD

Douglas Fairbanks

«Človek brez kosti», radi čudovite gibčnosti, hrabrosti ter atletskega zanosa, slavljani junak v križarskih vojskah in viteških turnirjih. Zaščitnik človeških pravic in dražesten oboževalec svoje izvoljenke. Pride te dni!

Elitni kino Matica.

te dovolj pogojev za svoj razvoj, tedaj se jim takoj postavijo v bran krvna telesa, hoteč jih uničiti. Učinek teh teles se navadno imenuje odporna sila telesa oziroma da priroda reagira. V slučaju, da nimamo v krvi dovolj teh krvnih teles, so bacili v premoči in bolezen se prične razvijati. Pravilna hrana, zdravlilo ali injekcije dajo tem krvnim telescem pomoč in podporo s tem, da vstvarjajo vedno nove.

Kako se gibljejo in krožijo ta krvna telesa v krvi in po telesu, je g. predavatelj opisal na sklopičnih slikah in to posebno delovanje bacilov tuberkuloze.

G. predavatelj je žel za svoje lepo, strokovno in nazorno predavanje, kateremu so vsi navzoči z napetim zanimanjem sledili, občo zahvalo. Istotako se mu je v imenu društvenega odbora in vseh Sočanov pristočno zahvalil prof. Zgrabljič.

420 KINO IDEAL

Sport

Smuške tekme v Kranski gori

Včeraj so se v Kranski gori nadaljevala smuške tekme, in sicer so se vršile kvalifikacijske tekme častnikov in podčastnikov. N. startu je nastopilo 68 tekmovalcev. Do danes dopoldne se nismo prejeli točnih rezultatov o plasiranju posameznih tekmovalcev. Tekmam so tudi včeraj prisostvovali general Zivković, kot zastopnik vojnega ministrstva, dalje general Kalafatović, komandant Dravske divizije, sreski poglavar dr. Vavpotič iz Radovljice in več drugih odličnih predstavnikov oblasti ter sportnih funkcionarjev.

Vojaške tekme so se vršile dopoldne, popoldne pa so se vršili skoki raz skalalnice v Kranski gori. Prva nagrada je bila priznana Zdenku Švigliju (LSK), ki je v konkurenci skočil 10 metrov daleč v prostem skakanju pa 11 m. Kot drugi se je plasiral Joško Pogačar (Ilirija), tretji pa podporočnik Janković. Nato je tekmo-

vala šolska mladina do 12 let; na startu se je prijavilo 30 učencev iz Kranske gore in okolice, na cilj jih je prispelo 29. Prvi je bil Josip Zupan, učenec IV. razreda, drugi Andrej Tarmann, učenec pripravilne šole in tretji Fran Rak, učenec IV. razreda. Mladim tekmovalcem so bila nato razdeljena priznanja darila.

Danes se vrši vojaška smuška tekma na daljavo 30 m. O rezultatih še poročamo.

NAŠI VOJAKI NA ČESKEM

V nedeljo so se vršile v Starem Smukovcu na Čekem velike vojaške smučarske tekme, ki se jih je udeležil tudi oddelek naše vojske. Za glavno tekmo na 17 km se je prijavilo nad 80 tekmovalcev. Po brzjavki, ki jo je prejel IZSS od vodje tekmovalne vrste g. dr. Stanka Kmeta, so jugoslovnski tekmovalci dosegli v tej tekmi 11., 14., 16. in 18. mesto, kar znači vsekakor prav zadovoljiv uspeh, ako upoštevamo hudo konkurencijo in rezultate jugoslovnskih tekmovalcev v lanskim mednarodnih tekmah.

Čajanka čajne mešanice so najcenejše in najzgodnejše. Zahtevajte jih povsod. Posebno priporočamo št. 2 in 3.

— **Nogometno prvenstvo II. razreda v Juljski Krajini**: Treviso 9 tekem in 13 točk, Venezia 10 in 13, Gloria 10 in 12, Pro Gorizia 10 in 12, Olimpia 10 in 12, Monfalcone 10 in 10, Petrarca 10 in 9, Vicenza 9 in 8, Dolo 10 in 7, Edera 10 in 6.

— **Medklubski odbor LNP v Celju** je imel te dni svoj občni zbor, kateremu je prisostvoval delegat iz Ljubljane g. inž. Albert Struna. Predsednikom Medklubskega odbora je bil izvoljen g. Janko Wagner.

— **Stanje prvenstva na Dunaju**, Amateure 12 tekem, 20 točk; Slovan 12, 16; Rapid 12, 16; Admira 12, 14; Sportklub 11, 13; W. A. C. 12, 13; Simmering 12, 12; F. A. C. 12, 12; Hakoah 12, 11; Vienna 11, 10; Wacker 12, 10; Rudolphshügel 12, 5; Hertha 11, 3.

— **Postava Madžarske proti Belgiji** bo sledela: Fischer (Vivo) — Gross H (Vivo), Dudas (Kispest) — Fuhrmann (F. T. C.), Buza (Ujpest), Rebro (MTK) — Remay III. (Nemzeti), Molnar (MTK), Remay II. (Nemzeti), Pipa (33 F. C.), Szidon (Ujpest).

— **Novi svetovni plavalni rekordi**, Weissmüller in Arve Borg, ki se menda kosa rata za rekorde, sta zopet postavila dva nova rekorda, in sicer Weissmüller na 100 yrdov hrbtno v 1 : 03.4; Arve Borg pa je zboljšal svoj lastni rekord na 500 yrdov, prosti stil, od 5 : 38 na 5 : 31.4.

Današnje vreme.

— **Bohinjska Bistrica** ob 7. + 3° C. snega 10 cm, zimski sport v višjih legah ugoden.

— **Kranska gora** ob 7. — 1° C. barometer pada, vsržen sneg 10 cm, jasno.

Udobnost svetlobe v domu.
Dovoljno in dobra razsvetljava poveča udobnost v stanovanju. Ali nikjer ne sme biti temno. Zato tega morajo biti lastnice vedno obdane z odgovarjajočim številom ali številom. Kjer pa tega ni mogoče, naj se upotrebljavajo vsaj žarnice s svetilno ali žarbo s opalnim steklom.

OSRAM

Gospodarstvo

Ruska industrija

Po revoluciji 1. 1917 je nastal v ruski industriji popolni kaos. Vse, kar je še ostalo od vojne in revolucije, je uničilo deloma podržavljenje, deloma pa vojaški komunizem. Naposled je morala sovjetska vlada polagoma popustiti v svojih eksperimentih s popolno socializacijo produkcijskih sredstev, ker bi bila v nasprotnem slučaju industrija in trgovina sploh izginila. Položaj ruske industrije je razviden iz števila zaposlenih delavcev. L. 1913 je znašalo število industrijskih delavcev 2.552.011, l. 1921 1.222.001, l. 1923 1.421.344 in l. 1924 1.679.268. Vrednost produkcije je znašala l. 1913 5.621.400.000 rubljev, l. 1921 1.161.700.000, l. 1923 1.526.600.000 in l. 1924 1.980.800.000 rubljev. Od 1. oktobra 1924 do 30. septembra 1925 se je zvišala produkcija ruske industrije za 31.690. Ta napredek gre na račun tako zvanе nove gospodarske politike, ki pomeni popolno negacijo komunizma. Deloma si je Rusija pomagala tudi z dobrimi letinami v zadnjih dveh letih.

Glavne ovire na poti k okrevanju ruske industrije je monopoliziranje trgovine, ki kaže vse negativne strani podržavljenja. Kmetije so odločni nasprotniki tega monopola. Sovjetska vlada si večinoma zama zama prizadeva zbrati toliko poljskih pridelkov, da bi lahko kupovala z njimi v inozemstvu industrijske izdelke. Kmetije monopolizirajo toliko poljskih pridelkov, da bi zato tudi svojih pridelkov nečisto oddati. Vlada si mora pogosto pomagati z nasilnimi sredstvi.

Težkega položaja ruske industrije ne pritrjujejo niti boljševiški oficijelni listi. Rusiji dela zdaj hude preglednice vprašanje kvalificiranih delavcev. To je pojav, ki ga opazujemo pri vsaki nerazviti industriji. Vrhovni narodni gospodarski svet je izračunal, da potrebuje vse panoge ruske industrije za tekoče leto 400.000 novih delavcev in sicer 45 odstotkov kvalificiranih, 25 odstotkov napol kvalificiranih in 30 odstotkov navadnih. Sovjetska vlada je ustanovila sicer več strokovnih šol, toda kvalificiranih delavcev ji bo kljub temu primanjkovalo, ker bo absolventov teh šol v tekočem letu v najboljšem slučaju 20-25 tisoč. Tu se odkriva inozemskim kvalificiranim močnem široko polje udeleževanja. Nekatere evropske države imajo kvalificiranih delavcev v izobilju, dočim jih Rusija zelo potreba.

Poleg pomanjkanja kvalificiranih moči se mora boriti ruska industrija tudi s pomanjkanjem kapitala, kredita in skrovin. Razvoj ruske industrije bi bil mogoč samo v tem slučaju, če bi se posrečilo Rusiji pritegniti inozemski kapital. To je pa izključeno, dokler se razim v Rusiji bistveno ne spremeni. Inozemski kapitalisti niso tako naivni, da bi plasirali svoj denar tam, kjer nimajo nobene garancije, da jim boljševiški režim nekega lepega dne podjetij ne zapleni. Vprašanje sanacije ruske industrije je torej vprašanje spremembe boljševiškega režima. Sovjetska vlada se bo morala prilagoditi evropskemu družabnemu redu, drugače ostane bilanca ruskega narodnega gospodarstva pasivna.

—g Kako skrbi država za mlekarstvo v Srbiji. Lani je bila ustanovljena v Čučku mlekarska zadruga, ki je dobila takoj po ustanovitvi od države 500.000 Din podpore. S to podporo se je v enem letu zelo lepo razvila.

—g Sladkor je pri nas predrag. Zanimivo je primerjati ceno sladkorja pri nas in drugod. V Italiji plačujejo konzumenti češkoslovaški sladkor po 3.50 lire kilogram (7.70 Din), pri nas pa se prodaja češkoslovaški in domači sladkor na drobno še vedno po 13.50 Din. Naše tovarne plačajo državi od vsakega kilograma sladkorja 5 Din take. Tudi pri normalni in polni prodaji je sladkor pri nas za 200 odstotkov dražji kot je bil pred vojno. Država bi se morala poboriti, da se sladkor poceni. Če se mora poboriti visoke take, naj jih pobira pri konzumnem blagu, ki za srednje in nižje sloje itak ne pride v poštev. Sladkor je za vsem enako potreben produkt in zato bi bil skrajni čas, da se cene regulirajo.

—g Koliko sladkorja je pridelala Evropa v zadnji kampanji. Licht priobčuje najnovejša podatka o zadnji sladkorni kampanji. Celokupno evropsko produkcijo ceni na 7.422.000 ton. V kampanji l. 1924/25 je znašala 7.077.791 ton. Na Češkoslovaško odpade 1.550.000 ton, na Belgijo 340.000, na Nemčijo 1.610.000, na Madžarsko 160.000 ton.

—g Češkoslovaška zunanja trgovina. Aktivna letna bilanca za l. 1924 je znašala 1.180.672,27 Kč, za leto 1925 pa znaša 1.204 milijone 706.202 Kč, tako da se je aktivna češkoslovaška zunanja trgovina zvišala za 24 milijonov. Uvoz se je zvišal v primeri z letom 1924 za 2 milijona, izvoz pa za 1 milijardo 100 milijonov.

—g Omejitve uvoza v Švico. Od 1. februarja do konca maja je uvoz krompirja v Švico prepovedan. Državnemu monopolu uvoza v Švico so še vedno podvrženi sledeči poljski pridelki: pšenica, krompir, riž, moka, otrobi in vseh vrst slabša moka za krmo.

PREŠERNOVO PROSLAVO 10. t. m. priredi Društvo slovenskih književnikov in Narodno gledališče.

—g 120.000 Fordovih traktorjev za Rusijo. Fordovo podjetje je sklenilo z Rusijo pogodbo o dobavi 120.000 motornih traktorjev, ki naj jih dobi Rusija še tekom letošnjega leta, in sicer na kredit. Dolej Ford nikoli ni dajal svojih strojev na kredit.

—g VII. trgovski velesejem v Bruslju. V Bruslju se vrši VII. trgovski velesejem od 7. do 21. aprila t. l. Pogoj za razstavljanje se interesantom v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

—g Kongres združenja producentov sladkorne pese. V nedeljo dopoldne se je vršil v Beogradu kongres združenja producentov sladkorne pese. V resoluciji, ki je bila sprejeta na kongresu, se zahteva od poljedelkega ministrstva in narodne skupščine, da skliče skupno konferenco producentov sladkorne pese in kartela, dalje da država odstopi obe sladkorni tovarni privatnim podjetnikom, ker bi se na ta način pomagala vsa naša sladkorna industrija. Kongres je nastopil odločno proti kartelu sladkornih tovarn, ki plačujejo sladkorno peso po tako nizki ceni, da se producentom delo absolutno ne rentira.

—g Pomladanski viniki sejem se vrši od 21. do 28. marca t. l. v Zagrebu.

To in ono

Imeniten prerok

V Italiji so zbudili splošno senzacijo presenetljivi uspehi nekega prebivalca Foggie, ki že več tednov zaporedoma napoveduje prebivalstvu, katere številke bodo v loteriji izrebrane. Pri zadnjem žrebanju je zadela ona teh številki termo in dotični je dobil dva milijona lir. V celotni okraj je zbudil ta slučaj senzacijo. Srečni lastnik te srečke je podaril preroku 20 tisoč lir in je takoj kupil nove srečke. Preroka so pa vodili prebivalci v trumfalni povoriki po mestu. Za prihodnje žrebanje je napovedal, da dobi kvaterna. Mož trdi, da mu je pokojni oče zapustil več številki, ki jih zdaj po vrsti vporablja. Toda v oporoki mu je oče strogo prepovedal kupovati srečke. Sam torej ne sme staviti, pač pa lahko pove številke drugim.

Zdaj pravi, da mora dvajset dni počivati, da si pomiri živce. Italijanske oblasti so v velikih skrbeh. Baje so že uvedle proti zagonebnemu preroku preiskavo. Boje se namreč, da bi utegnilo postati njegovo prerokovanje nevarno, ker bi morala država plačevati težke milijone, če bi mož res z uspehom napovedoval številke. Italijansko prebivalstvo je seveda ogorčeno nad postopanjem oblasti in namerava svojega preroka braniti s silo za slučaj, če bi ga hotel aretirati.

Moderno zločinstvo in njega pobijanje

V dunajski »Neue Freie Presse« priobčuje šef newyorške policije in avtor znanih kriminalnih romanov, Rihard E. Enright, zanimiv članek o modernem zločinstvu in njega pobijanju. Enright pravi:

Glavni vzrok naraščanja zločinstva je »surovo opasna sentimentalnost« moderne družbe. V zločinstvu vidi gotovo romantiko in vsak hip je pripravljena, da zlačinca zagovarja in opere. Vse problem pa je v prvi vrsti vprašanje vzgoje in sicer vprašanje vzgoje mladine. Predvsem tvori nevarnost film, ki nudi gledalcem prizore razkošja ter na ta način vzbuja njih poželjenje, kateremu se ne upirajo, če ne morejo upirati. Najvažnejši vzrok šibkega značaja je zrušeno rodbinsko življenje. Ne dom, temveč rodina vzgaja mladino. Če se ta sploh vzgaja. Cim je rodbinsko sožitje porušeno izgine tudi spoštovanje do očeta in matere in kot logična posledica tudi spoštovanje do zakona. Zato moramo nazaj k domačemu ognjišču, nazaj k starim temeljem, k čistosti.

Najšibkejša točka ameriških razmer eži zlasti v tem, da se zločinca proti kavciji izpusti za določen rok na svobodo. Prostopot proti kavciji prisili zločinca, da izvrši nov zločin, da lahko vrne denar onim, ki so ga bili zanj založili. Tudi uporaba pogojne kazni z določenim rokom je premila in vzbuja v zločincu zavest, da je nekažnovan. Treba je v svrhu ustraševanja eksemplarnih kazni. Osebe, ki nudijo kavcijo, so odgovorne za škodo, ki jo povzroči zločinec na svobodi.

Javnost pa naj se zaveda, da podpira zločinstvo, če omalovažuje policijo v borbi proti zločincem.

Najboljše sredstvo proti zločinstvu je vzorna policija. Osem let sem vodil newyorško policijo in ji dal vodilno mesto v Zedinjenih državah. Tujca danes v New Yorku ne nadlegujejo poulična svojata in vlačuge, kar je danes ne neizbežno v drugih velemedstih. Tudi osebna varnost je razmeroma večja. Poleg kriminalne je tudi čestna policija na višku in dasi je število nesreč po pojmovanju Evropejca zelo veliko, je vendar za ameriške razmere pod povprečnostjo.

Za pobijanje zločinstva je bil ustanovljen zakon za kriminalno vedo. Zavod je opremljen s kemičnim, mikroskopičnim, x — žarki — in drugimi laboratoriji. Poleg tega se detektive znanstveno izobražuje. Poučujejo najboljši strokovnjaki. Kako velik je obseg policijskih naprav je najbolj razvidno iz dejstva, da je 700 policijskih patruli na motorjih stalno na potu. Newyorška policija je zanesljiva. Vsekakor je treba skrbeti, da je dobro plačana in doseglo se je, da imajo sedaj policisti napram predvojnim podvojenе plače.

Kako dolgo žive opere

Znani glasbenik kritik A. Laroche je objavil zanimivo razpravo o življenjski dobi opernih del. Pri razpravi se je naslanjal na statistične podatke 12 nemških gledališč. Vprašanje lahko rešimo samo na ta način, da upoštevamo okus občinstva, z drugimi besedami povedano, da pogledamo v gledališke blagajne, ker edino te kažejo v številkah, komu daje okus občinstva prednost in kaj zavrača in s tem obsoja na smrt. Edina Beethovnova opera »Fidelio«, torej skladba morda največjega skladatelja vseh časov, spada med »srednja« dela. Ako ne nastopi posebno slavna pevka ali pa ne dirigira uveljavljena kapelnik, opera ne more več računati na uspeh.

Enako usodo je doživel Mozart. Njegove opere uživajo samo pri odličnih vzporeditvah, pri katerih pojejo izredni pevci in priredili gledališka uprava popolnoma novo režijo. Take novinarske predstave se vrše običajno le na Dunaju, kjer goje poseben kult Mozartove glasbe.

Bilanca romantičnih opernih skladateljev je še slabša. Lortzingove opere so popolnoma propadle in Webrov »Freischütz« uspeva le pri najboljših zasedbah.

Nekako stalno in rastoče odtujevanje je ozariti pri publiki tudi napram Wagnerju. »Rienzi« n. pr. je že slab. Najbolj ugajajo še dame njegove opere »Lohengrin«, »Tristan und Isolde«, »Parsifal«.

Največje uspehe beleži moderna muzikalna drama. S tem pa ni rečeno, da bo trajno živela ali da bo preokročila življenjsko dobo starejših oper. Zelo ugaja Richard Strauss s »Salomo« »Elektra«, »Rožnim kavalirjem«, Schillingova »Mona Lisa« pomeni vedno polno blagajno. Velike uspehe dosega tudi D'Albert z operami, ki so se igrale tudi v Ljubljani. Wolf - Ferraria upoštevajo le v Italiji.

Prehodni skladatelji, kakor Humperdinck, Leo Blech in Goldmark ne pomenijo pridobitve za gledališke blagajne. Med slovenskimi skladatelji zavzema Smetana prvo mesto. »Prodana nevesta« ožiga srca, tudi mednarodne publike. »Onjagin« in »Boris Godunov« sta prodra pri slovenski publiki, dočim vlečeta drugod le pri muzikalni eliti in zato ne polnita čisto blagajni. Francoska glasba triumfira s »Car-

men«. Slabo zasedbo hiše izkazujejo »Hugenoti«. Boljše je s »Samsonom in Dalila«, z »Mignonom«, s »Faustom«.

Med starejšimi italijanskimi kompozicijami se drži »Brivec«. Donizetti in Bellini sta popolnoma propadla. Tudi Verdieva »Falstaff« in »Otelo« se ne uveljavita kljub svoji veliki vrednosti. Večno pa živi Verdi z »Rigoletom«, s »Trovatoriem«, z »Aido«. Mascagni in Leoncavallo se nahajata na tretjem mestu, velike uspehe pa žanje Puccini, ki prvači z »Bohemom«.

Po mnenju Laroche živi dobra opera povprečno 50 let. V redkih slučajih doživi sto let. Če pa ima veliko srečo, doseže 150 let. Opera spada k modi in se ravna po modnih okusih.

Humor beogradskega uzmoviča

Na urad beogradske policije je te dni skoraj brez sapa prihitel Stanko Belić, uradnik ministrstva financ, in prijavil, da ga je v njegovi odsotnosti od doma posetil nevarni gost in mu odnesel frak, smoking, cilindar in lakaševlje v vrednosti 8000 Din. Zanimivo je, da se tat ni dotaknil blaginje, v kateri je bilo 30.000 Din. Pustil pa je presenečenemu Beliću originalno, humorja polno pismo sledeče vsebine:

»Kolega!

Takoj uvodoma moram poudarjati, da moj poklic ni ropanje tujih stanovanj! Nikakor ne! Jaz sem v vrstah beogradske intelektualce, vendar sem prisiljen, da izvršim to tatvino. Razlogi za to so popolnoma sentimentalno idealistične narave. Ljubim bogato mladeno. Pred dnevi me je pozvala na ples, kjer je predpisani frak. Jaz, ubogi uradnik ne morem vreči pet ali šest tisoč Din za en sam frak! V kavarni »Zagreb« sem Vas čul, kako ste se hvalili, da imate tri frake in dva smokinga. In ker vem, da mi sami ne bi posodili fraka, sem ga odnesel sam, stavljajoč pri tem na kocko svojo čast in svobodo. Nikar se ne jezite in tolažite se z izrekom Krista: »Če imaš dve srajci, daj eno svojemu bližnjemu.« — Ubog duševni delavec.

POZOR!

Opazujte se, da eden par nogavice z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato)

»ključ«
traja kakor ključ par drugih
Kupite eden par in preprečite
se. — Nogavice brez žiga
»ključ« so posrejene

Operne novosti v Nemčiji. Meseci februar, marec in april bodo, kakor kaže, zelo plodoviti za nemške operne zavode. Obeta se cela vrsta novosti. Mesma opera v Berlinu pripravlja Levertzovo opero v treh dejanjih »Pesen noči«. Mesma gledališče v Bremenju študira Krenkovega »Orfeja«, gledališče v Braunschweigu pa trodelanko »Ura«. Gledališče v Dortmundu namerava vprijeti Maukejev »Praznik življenja«, deželno gledališče v Karlsruhe pa »Mladi vir«, katerega avtor je Robert Schuster.

Revmatizem akutni in kronični, bolečine v kosteh, zbadanje, otrdelost tilnika, želodčne krče, glavobol, protin, ishias in nevralgije vsake vrste ozdravi najzanesljiveje

ruski obliž

dovoljen od ministrstva zdravja v Beogradu. Premnoga zahvalna pisma potrjujejo njegovo zdravilnost. Originalna škatljica stane Din 25 in se dobiva po skoro vseh lekarnah in drogerijah. V notranjosti države po povzetju.

Dvorska apoteka Bogojevič, Skopje.

Pletilni stroji

nemškega izdelka patent »Ideal« z jamstvom za nogavice, jopice, svitarje in vsakovrstne pletenine nudijo vsakomur najboljše in sigurno eksistenco. V zalogi s poukom, ki je jako lahek, in po potrebi tudi s stanovanjem edino lep!

F. Kos, Ljubljana, Zidovska 5
Generalni zastopnik.

NAZNANILO.

S tem naznanjem conj. občinstvu, da sem z današnjim dnem prenehal družabnost z g. Stjepan Bočkajem

v brivski obrti

in bom znanoproj vodil leto obrt v desedanjih prostorih pod svojim imenom vsakomur točno in solidno, za kar jamčim osebno. Priporočam se conj. občinstvu v nadaljnji obisk.

Spoštovanjem Ivan Dorčec, brivski mojster
Ljubljana, Dalmatinova ulica 13

Makulturni papir
kg Din 5—
prodaja uprava »Slov. Naroda«

Postrežnica

išče mesta od 9. ure dalje. Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 423

Opremljeno sobo

s posebnim vhomom v sredi mesta — išče mirna gospodinja za takoj. — Ponudbe pod »Slov. Naroda«.

Posojilo

30.000—40.000 Din iščem za dobro idočo trgovino; ev. se sprejme družabnik. — Ponudbe pod »Promet« in kraj 428 na upravo »Slov. Naroda«.

Prodajalka

špecorijaste stroke, z več letno prakso in dobrimi priporočili — se sprejme. Popolna oskrba v hiši. — Ponudbe pod »Prodajalka 426« na upravo »Slov. Naroda«.

Več dobrih mizarjev

za fino furniranje in polirano pohištvo — išče A. A. m. n. n. tovarna pohištva, Tržič. 39/1

Lekarna dr. G. Piccoli, Ljubljana, Dunajska cesta 6 — priporoča

želodčno tinkturo katera krepi želodec in učinkuje odvajalno. — Naročila se točno izvršujejo. 205/L

Kdo bi posodil

2000 do 3000 Din gospodini za dobo treh mesecev ter jo rešil iz velike zadrege. — Ponudbe pod »Visoke obresti/425 na upravo »Slov. Naroda«.

Šivalni stroj

(Jax) za podveziti, skoro nov, poceni naprodaj. — Poizve se pri g. Alb. Kremžar, Spednija Šiška, Gasilek 10. 424

429

Počni globeke žalosti namenjamo težko vest, da je naša nedvse ljubljena soproga, mati, stara mati in teta

Alojzija Simik rej. Hoffmann
sopraga vpk. sod. sodišča

dne 8. februarja 1926 ob eni popoldne po dolgi, mučeni bolezni preminila.

Pogreb drage pokojnice bo to vrši 10. februarja 1926 ob štiri in biva izvešiti na Osnjaku.

V LUBLJANI, dne 9. februarja 1926.
Žalobni oči: Rihard Strušk, Parnč, Stokelj, Šiška Goredinčar.